

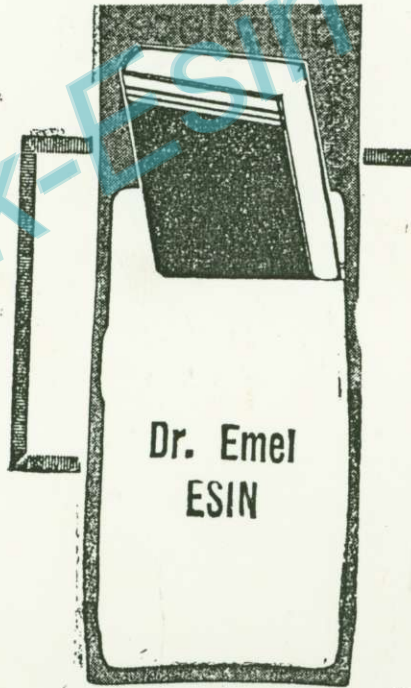
A
ESiN.E
ANN
1971

YENİ ASYA Yıl: 2 SAYI 471 - 11 Haziran 1971 Sayfa 2

Annem Muharrir Müf:de Ferid TEK

3 - İstiklâl Harbi

331

Tek-Esin Vakfı

Dr.Emel Esin KÜTÜPHANESİ	
Demirb. no:	0331
Tasnif no:	A ESİN, E ANN 1971

Annem Muharrir Müfide Ferid TEK

3 - İstiklâl Harbi

Müfide Hanımın zevci Ferit Bey Milliyetçi grupun ve Türk Ocaklarının kurucularından biri sıfatı ile 1919'da İstanbul mebusu olmuştu. Damad Ferid Paşanın ilk koalisyon kabinesinde de bir müddet Milliyetçi mümessil olarak yer alıp, sonradan ayrıldı. Ferid Bey yine eski gazetesi İfham'ı neşre başlayınca, Müfide Hanım da bu gazetede yazı yazdı. Artık yalnız edebî mevzularda kalmıyor, siyasete doğru da kayıyordu.

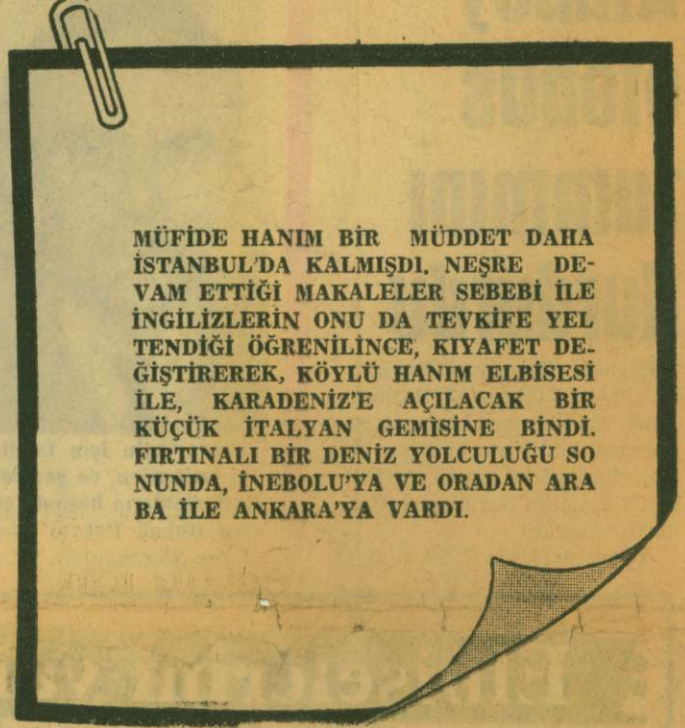
Osmanlı Meclisi kapatılıp İngiliz milliyetçi mebusları tutuklu olarak Maltaya sürmeğe tevessül edince, Ferid Bey bir müddet dost ve akrabâ evlerinde, sonra Kalamış'daki kendi evinde saklandı. Ferid Beyi aramak için geldikleri gün tehlike karşısında, dudaklarının titremesine mani olamamakla beraber, Müfide Hanım, bütün melekelerini kullanarak badireyi atlattı. En nihayet, Kuvva-i Milliye ile Fransız askerî merkezi arasında varılan anlaşma mübâhale, Ferid Bey bazı Fransız esirleri ile mübâhale edildi. Bir Ramazan gecesi her an yakalanmak tehlikesi heycanında, atlı araba ile Kalamıştan Vanıköyündeki bir dost yalısına gitmişlerdi. Oradan bir Fransız Harb gemisine aktarılan Ferid Bey Mudanya yolu ile Ankara'da Kuvva-i Milliye'ye itihak etti.

Müfide Hanım bir müddet daha İstanbul'da kalmıştı. Neşre devam ettiği makaleler sebebi ile İngilizlerin onu da tevkife yeltendiği öğrenilince, kıyafet değiştirerek, köylü hanım elbisesi ile, Karadenize açılacak bir küçük İtalyan gemisine bindi. Fırtınalı bir deniz yolculuğu sonunda, İneboluya ve oradan Ankara'ya vardı. Yol üstü, Kastamonu'dan geçerken, hemşehrileri kendisini merâsim ile karşılamıştı.

Ferid Bey Ankara hükûmetinin Mâliye Vekili idi. Kışın Kaleler gölgesinde Ankara tepesinde, kaleler gölgesinde, yazın Çankaya'da, yerli usûbunda evlerde oturuyorlardı. Müfide Hanım «Hâkimiyet-i Milliye» gazetesinde yazı yazıyor ve bazı makaleleri, cepheye yollanarak, teşci maksadı ile, dağıtılıyordu. Şubat 1920'de Anteb'e Gâzi lakabının verilmesi münâsebeti ile yazdığı makale şöyle başlıyordu:

«Türkler! Hürmet ile eğiliniz! Anteb karşısındasınız. Dokuz aydır, her gün, Anteb, kendi destânına yeni bir sahife-i celâdet ilâve ediyor. Dokuz ay oluyor, Frenkler, Garbdeki muzafferiyetleri ile mağrur, Sûriye'yi kolayca ele geçirmekle mutmain, meşûm «Sèvres» Mûahedesinin kendilerine çizdiği şimal hudûdunu işgal etmek istediler. Feth edilecek yerler, topsuz, tüfeksiz, zavallı dört-beş kasaba, Osmanlıye, Anteb, Urfa, Mardin idi. Fransız orduları, başta musika, gezmiye gider gibi, yola düzülüp, (...) Fakat fıstık ağaçlarının gölgesinde, billur ırmağın kenarında yürürken, birdenbire mermi sağnağına tutuldular. «Türklerin bir eşiği yâ çetesi olacak!» dediler. Halbuki Anteb karşısında idiler. Ve işte, o zaman bu zamandır, o gün durdukları yerden bir adım ilerleyemediler.»

Ferid Bey 1921'de, Ankara hükûmetinin mümessili olarak

MÜFİDE HANIM BİR MÜDDET DAHA İSTANBUL'DA KALMIŞTI. NEŞRE DEVAM ETTİĞİ MAKALELER SEBEBİ İLE İNGİLİZLERİN ONU DA TEVKİFE YELTENDİĞİ ÖĞRENİLİNCE, KIYAFET DEĞİŞTİREREK, KÖYLÜ HANIM ELBİSESİ İLE, KARADENİZ'E AÇILACAK BİR KÜÇÜK İTALYAN GEMİSİNE BINDİ. FIRTINALI BİR DENİZ YOLCULUĞU SONUNDA, İNEBOLU'YA VE ORADAN ANKARA'YA VARDI.

Türkiye İstiklâl savaşının sebeblerini Sorbonne ve yüksek mahkemelerin konferans «amphithéâtre»lerinde anlatıyordu.

Rochefort'da hasta yatan Türk dostu Pierre Loti, Türkler lehine bir son eser yayınladı. Türkiye Büyük Millet Meclisi kendisine teşekkürlerini ibrâğ için Müfide Hanım'ı memûr etmişti. Claude Farrère'in «Loti» adlı kitabında, ihtiyar muharririn bu ziyâreti heyecan ile beklediği ve etrafındaki Fransızların Türk müessesili genç hanım hakkındaki görüşler nakl edilmiş. Müfide Hanım da ünlü muharriri ziyârete çekingenlikle gidiyordu. Loti'yi, içi tûrbeye benzeyen bir odada, Azâdenin mezar taşı yanında bir koltukta buldu. Müfide Hanım biraz hayret ile, belki hastalığını saklamak için muharririn yüzünü boyamış olduğunu farkettiler. Loti'nin boya pek kısa olduğu için yüksek ve kalın öksçeli kunduralar da giymişti. Bu biraz şaşırıcı görünüş dışında, Loti'nin konuşuşu yazıları kadar renkli ve parlaktı. Yunanlıların İznik ve Bursa'da Türk âbidelerini yıkmasını büyük teessürle öğrenmişti. Genç kadına uzunca bakarak: «Acaba, Azâdeye benziyor musunuz? Hayır, benzemiyorsunuz. Bu çarşaf da kâfi kapalı değil. Daha örtülü olmalısınız!» demişti.

Paris dönüşünde 1923-1925 yıllarında Müfide Hanım ikinci tanınmış eseri olan «Pervâne»'yi yazdı. Kendisi de cenâbi mekteplerinde okuyan muharrir, yabancı kültürün bir âlevin pervâne-leri çekip yaktığı gibi, Türk çocuklarının millî vehesini yok ettiğinden şikâyet ediyordu. Millî topraklar kurtarıldığı gibi, Türk kültürünün de istiklâl kavuşturulmasını istiyordu.

4 - Son

Müfide Hanım 1923-1943 arası, yirmi yıl, Paris, Londra, Varşova ve Tokyoda elçi bulunan zevci ile, Türkiyeden ekseriyetle uzakda yaşadı. Bu arada 1928'da zevci Londra'da sefir iken, Paris'de Sciences Politiques mektebinden mezûn oldu. Diplomatik faaliyetler edebî çalışmalarının yerini almıştı. İstiklâl harbi safhalarını anlatan ve Almancaya da tercüme edilen bir roman dışında fazla bir şey yazmadı.

Zevci 1943'de mütekeaid o-

lup Türkiyeye döndüncü, sosyal bazı faaliyetlere başladı. Dünya meslek kadınlarını toplayan bir beynelmül cemiyetin, Soroptimist Klübünün Türkiye şubesi kurucusu oldu. Milletler toplumunun teşekkül ettiği dünyada, diğer kadınlar arasında Türk kadınının da yer tutması için çalışmalar son yıllarını doldurdu. Son yazılarından birinde mütekeaid meslek kadınları ve muhtaç ihtiyar kadınlar için yurtlar teşekkülü hakkında Türk umûmî efkârına ricâda bulunuyordu. Böyle bir yurd kuramadan ölmek istemediğini söylüyordu. Türkiye Soroptimist Klübü, bu projeye onun adını vermişti.

Müfide Hanım, hayatının son yirmi yılında, sık-sık ölmü düşünüyordu. 1956'da geçirdiği hastalıktan sonra İslamiyete bağı gündelik hayatında tezâhür etti. Bir müddet namaz kıldı. İki kere, 1960 ve 1961'de Hicaza gitti. İbrâhim Peygamber'in insan gönlünün timsali olarak kurduğu Kâbe'nin karşısında; Medîne'de, insanlığın inkişaf târihinin safhalarını tamamlayan İslâm Peygamberi muvâcehesinde, Müfide Hanım vakfede durdu. Vakfede duran Müfide Hanım, Hicaz târihinin ağırlığını duymakda olan her hangi bir muharrir değil, vevd içinde bir Müslümandı.

Hakkın karşısına varacağı âna hazırlanır gibi, gittikçe kendini tenkide ve tashih uğraşmıştı. Dâimî şefkatli, vefâkardı. Aile dostlarını ziyâret eder, muhtaçların imdâdına koşardı. Merhametli hayvanlara da uzanırdı. Bir uyuz kedinin şikâyetine cevap veremediğinin düşüncesi yıllarca onu ta kib etmişti. Bütün mahlûkları sever ve sevlmek isterdi. Gönül kurmaktan çekinirdi. Gittikçe daha sabırlı ve çok mütevâzı oldu.

Son hastalık geldiği zaman, kendine bakanlara zahmet vermemeye gayret etti. Onlara karşı minnetdâr, tavsiyelerine mutî idi. Üzülenlerden ızdırâbını gizlerdi. Hayatı seven bir insanın hastalığa karşı çabası içinde, yine de teslimiyet hâlinde kaldı. ızdırâbdan pek korkmak ile beraber, ızdırâb gelince sabırlı oldu. 24 Mart 1971, saat 22.45'de ölüm ânı gelecekti. Son nefeslerini almakta boğulur gibi güçlük çekerken, sözleri şunlar oldu: «Allah neylerse güzel eyler» «Ben Allah'a inandım.» Evvel Allah, sonu Allah».